

Arhivsko-pedagoške radionice Državnog arhiva u Vukovaru

Irena Milobara

Aktivnosti vukovarskog arhiva na području arhivske pedagogije u razdoblju od 2014. do 2017. godine.

Državni arhiv u Vukovaru kontinuirano razvija i provodi arhivsko-pedagoške radionice, koje su tematski, sadržajno i metodološki prilagođene različitim uzrastima djece u osnovnim i srednjim školama. Programi edukacije provode se u dogovoru s učiteljima ili profesorima, a odvijaju se tijekom čitave godine.

Suradnja s osnovnim i srednjim školama pokrenuta je prvenstveno vodeći se mišlju da bi učenici trebali imati pristup izvornom arhivskom gradivu, koje se čuva u Državnom arhivu u Vukovaru. Izravan uvid u takvo gradivo produbljuje znanje o događajima, koji su se dogodili u prošlosti i na taj način učenici upotpunjuju svoje znanje o povijesti svog zavičaja.

Djelatnici arhiva edukativan rad s učenicima temelje na istraživanju arhivskog gradiva, ovisno o temi koja se istražuje, a u razdoblju od 2014. do 2017. organizirali su sljedeće radionice:

- ♦ *Skryveno blago arhivske knjižnice Državnog arhiva u Vukovaru;*
- ♦ *Grbovi, stari i novi;*
- ♦ *Moje obiteljsko stablo;*
- ♦ *Vrste i analiza povijesnih izvora.*

Edukativne radionice vezane su svojim sadržajem na školsko gradivo iz predmeta u kojima učenici uče o nacionalnoj i zavičajnoj povijesti, u kojima se prvi put spominju arhivi, čemu služe i koja je njihova uloga kao čuvara kulturne baštine.

Cilj radionica je upoznati učenike s nacionalnom i zavičajnom poviješću, ustanovama, obiteljima i osobama koje su ostavili traga te ukazati na značajne mogućnosti korištenja arhivskog gradiva putem mogućih oblika suradnje u budućnosti.

Geneološka radionica „Moje obiteljsko stablo“

Svrha radionice je informiranje učenika o geneološkim istraživanjima u Hrvatskoj, s naglaskom na relevantne izvore podataka i dokumente koji se koriste za takva istraživanja a mogu se pronaći u arhivu, s ciljem njihova samostalna istraživanja vlastitoga porijekla.

Radionica traje dva školska sata, a prilagođena je za osnovnoškolski i srednjoškolski uzrast. Prije dolaska učenika na radionicu, nastavnici i profesori upućuju učenike da saznaju što više činjenica o povijesti svojih obitelji, kao što su imena i prezimena predaka, datumi i mjesta rođenja i smrti i slično, te da razgovaraju s članovima obitelji koji bi mogli imati više informacija ili posjedovati starije dokumente.

Tijekom radionice se kroz PP prezentaciju učenici upoznaju s pojmom rodoslovlja, istraživanjima potrebnima

za izradu obiteljskog stabla te prvim koracima njegove izrade. Pokazuju su im izvorni dokumenti koji se čuvaju u arhivu, a koji su relevantni za utvrđivanje porijekla osoba, nakon čega učenici dobivaju radne listiće s obiteljskim stablima koja ispunjavaju na temelju svog istraživačkog rada.

Radionica „Vrste i analiza povijesnih izvora“

Radionica o arhivskim izvorima upoznaje učenike s arhivskim gradivom Državnog arhiva u Vukovaru i omogućuje im pristup i izravan uvid u arhivske dokumente u svrhu produbljenja znanja o događajima iz prošlosti i povijesti svojeg zavičaja.

Radionica traje dva školska sata, a prilagođena je za učenike od 5. do 8. razreda osnovnih škola. Tijekom uvodnog predavanja, kojega prati PP prezentacija, učenici se upoznaju s

djelatnošću i zadaćama arhiva, što se u njemu čuva i koja je njegova uloga u zajednici. Kroz prezentaciju pojedinih vrsta povijesnih izvora s učenicima se vodi dijalog uz ponavljanje gradiva iz predmeta Priroda ili Povijest, ovisno o njihovu uzrastu, odnosno razgovara se o tome što je povijest, zašto je važno učiti o povijesti (uzroci – posljedice), na koji način saznajemo o prošlosti te koje su vrste povijesnih izvora.

Drugi dio radionice odnosi se na proučavanje povijesnih izvora i njihovu analizu. Učenicima se predstavljaju različiti povijesni izvori: materijalni (mač, štit, ploča za pisanje kojom su se učenici koristili u nastavi, nakit ...), pisani (arhivsko gradivo – matične knjige rođenih, umrlih, vjenčanih, matične knjige učenika, dokumenti, raritetne knjige knjižnice DAVU ...), zvučni (gramofonska ploča, kasete, CD...) i slikovni (plakati, fotografije, katastarske karte ...). U radnom dijelu se u manjim grupama ispunjavaju radni listići na temelju različitih pisanih povijesnih izvora, nakon čega grupe izlažu analizu svojeg izvora u okviru zajedničke rasprave.

Radionica „Skriveno blago arhivske knjižnice Državnog arhiva u Vukovaru“

Ova se radionica provodi u suradnji s knjižnicama, s ciljem upoznavanja knjižničarske djelatnosti i s posebnim naglaskom na djelovanje specijalne knjižnice Državnog arhiva u Vukovaru, u kojoj se nalazi bogat i raznolik knjižnični fondus s nizom rijetkih knjiga. U okviru radionice učenici stječu znanje o specijalnim knjižnicama kao mjestima koja, osim što čuvaju knjige, predstavljaju i bitan segment u radu arhiva.

Radionica se odvija u prostoru knjižnice, gdje učenici dobivaju promotivne materijale o arhivu i kroz PP

prezentaciju upoznaju djelatnost, rad i ulogu arhiva kao riznice kulturne baštine, gradivo koje se u njemu čuva te rad arhivista u i izvan arhiva, kao i specijaliziranu arhivsku knjižnicu. U okviru radionice su na stolovima izložene raritetne knjige, časopisi i novine iz fundusa arhiva, koje učenici razgledavaju te nakon toga u manjim grupama ispunjavaju različite radne listiće, koji se kasnije slažu u zajedničku slagalicu, a ona tvori logo određene manifestacije (npr. Noć knjige ili Dani hrvatske knjige).

Heraldička radionica „Grbovi, stari i novi ...“

Namjera je radionice učenicima približiti vrijednosti heraldičkog gradiva kao relevantnog povijesnog izvora, dijela kulturne baštine i nacionalnog identiteta, identiteta pojedinca, obitelji, raznovrsnih trgovačkih društava, institucija, ustanova. Kroz igru i praktičan rad učenici se upoznaju s osnovama heraldike, osnovnim pojmovima

i pravilima izrade grbova, njihovim nastankom i funkcijom najstarijih poznatih grbova.

Radionica traje dva školska sata, a prilagođena je za osnovnoškolski i srednjoškolski uzrast. Kroz PP prezentaciju, koja prikazuje slike grbovnica i grbova hrvatskih plemićkih obitelji, učenici uče o pojmovima heraldike, grbovnice kao vladarske povelje kojima se dodjeljuje plemićki grb, nastanku prvih grbovnica, pravu dodjeljivanja grbova, razlozima dodjeljivanja te potrebnim zaslugama zbog koji se moglo dobiti vlastiti grb. Uz to se upoznaju s osnovnim pravilima izrade grba, razvoju grbova u pojedinim vremenskim razdobljima te s kulturnim ustanovama u kojima se čuvaju grbovnice i grbovi i na koji se način oni čuvaju i pohranjuju. U završnom dijelu u likovnoj radionici učenici na temelju dosadašnjeg znanja i novih informacija izrađuju vlastite grbove u koje unose dio osobnosti i čine ih prepoznatljivima. ■

